

Zienswijze Partij voor de Dieren Woudenberg Bestemmingsplan Henschotermeer

17 oktober 2023

Inhoudsopgave

Inleiding.....	1
Zienswijze PvdD Woudenberg	2
1. Recreatiedruk en piekbelasting nemen sterk toe	4
2. Noodzaak voor ontwikkelingen niet onderbouwd.....	5
3. Aantasting van het natuurlijk karakter van het Henschotermeer.	6
4. Aantasting van de natuur.....	7
Tot slot.....	10

Inleiding

Werkgroep Partij voor de Dieren dient met het onderstaande een zienswijze in op het voorliggend voorstel, dat een wijziging betreft van het bestemmingsplan voor het perceel “Henschotermeer”.

Over het beheer en de exploitatie van het Henschotermeer zijn diverse afspraken gemaakt in de samenwerkingsovereenkomst en het ontwikkelingskader voor dit gebied. Daarbij is er overleg tussen verschillende partijen geweest, vertegenwoordigd in een stuurgroep: provincie Utrecht, gemeenten Woudenberg en Utrechtse Heuvelrug en eigenaar Landgoed Den Treek-Henschoten. Deze laatste heeft het beheer overgedragen aan een exploitant, Mooi Meer BV, tevens de eigenaar van camping De Heigraaf.

Het is zeer te betreuren dat in **2018 de exploitatie** is gegund aan één eigenaar zonder brede betrokkenheid en raadpleging van gebruikers, omwonenden en belanghebbenden, en zonder de mogelijkheid van anderen om alternatieve voorstellen te presenteren. Dit tot verbazing bij velen, en tot ongenoegen van andere campingeigenaren in de direct omgeving van het meer.¹ De plaatsing van het hekwerk en de heffing van entreegelden hebben daarna veel negatieve reacties in de betrokken gemeenten en de regio teweeggebracht. Deze publieke en politieke verontwaardiging

¹ [campingeigenaren-henschotermeer-boos-op-gemeente 2018](#)

heeft echter niet kunnen verhinderen dat het hekwerk en entreegelden nu een vast onderdeel zijn geworden van de huidige exploitatie.

Begin **2021** zijn de bouw- en ontwikkelplannen van Mooi Meer BV gepresenteerd. Deze waren dusdanig omvangrijk en ingrijpend dat bij realisatie van deze plannen het natuurlijke karakter van het meer voor altijd verloren zou gaan; volgens Partij voor de Dieren Woudenberg een zeer onwenselijke verpretarking die ten koste gaat van mens, dier en natuur. Het meer vervult een belangrijke publieke functie, niet alleen voor onze gemeenten, maar ook voor de bredere regio en daarbuiten. Er moet daarom een zorgvuldige afweging gemaakt worden waarin de belangen van de gemeenschap en de natuur het primaat verdienen, en niet de commerciële belangen en inkomsten van één bedrijf.

Dat het Henschotermeer door velen als heel waardevol en uniek wordt ervaren blijkt uit de grote maatschappelijke ophef over de ingrijpende plannen voor recreatie en bouw in het gebied. Partij voor de Dieren Woudenberg is in januari 2022 een petitie gestart om mensen de gelegenheid te geven zich uit te spreken over deze plannen.² Binnen een paar dagen leverde dat circa 17.000 handtekeningen op; ook andere partijen hadden petitie's gelanceerd, tezamen waren er binnen korte tijd zeker 20.000 handtekeningen verzameld tegen de voorgenomen plannen. Ook een demonstratie op locatie georganiseerd door onze werkgroep kon rekenen op grote belangstelling: zeker 300-400 mensen verzamelden bij de ingang van het Henschotermeer en vormden symbolisch een menselijk schild langs de N224.³ Ook zijn er Kamervragen gesteld door onze partij over wat er rondom het meer nu precies gaande is.⁴ Regionale en zelfs landelijke media besteedden aandacht aan de kwestie, ook omdat het representatief is voor wat er in heel Nederland gebeurt: de toenemende verstening en commercialisering van onze natuurgebieden. Stukje bij beetje verdwijnt er steeds wat meer natuur en bos, ten faveure van bouw, recreatie en andere ontwikkelingen. Gelukkig spraken een aantal van de fracties van de Woudenbergse gemeenteraad zich nadrukkelijk uit tegen het plaatsen van chalets rondom het meer (verblijfsrecreatie) en het plan werd ingetrokken. Mooi Meer BV werd verzocht met een nieuw voorstel te komen.

Op **6 september 2023** is door Mooi Meer BV formeel een verzoek ingediend voor een wijziging in het bestemmingsplan voor het te bebouwen deel aan Woudenbergse kant. Concreet voorziet het bestemmingsplan in een aanpassing van de regels voor de bestaande voorzieningen en functies, alsook een toevoeging aan bebouwing inclusief een bedrijfswoning. Ook betreft het een vastlegging van regels rondom evenementen.

Zienswijze PvdD Woudenberg

Verscheidene belanghebbende partijen (waaronder Maarn Maarsbergen Natuurlijk, Vereniging Bewonersbelangen Maarn Maarsbergen, Noord West Kanje en de raadsfracties van BVH Lokaal en PvdD Utrechtse Heuvelrug) hebben zienswijzen ingediend met aandacht voor een reeks van aspecten die niet alleen indruisen tegen de afspraken gemaakt in het ontwikkelkader, maar ook bron van zorg zijn als het gaat om het karakter en de natuurwaarden van het Henschotermeer, verstening, recreatiedruk, evenementen, verkeer en veiligheid.

² <https://petities.nl/petitions/verbied-bouw-en-verblijfsrecreatie-bij-het-henschotermeer?locale=nl>

³ <https://www.rtvutrecht.nl/nieuws/3341178/demonstranten-willen-toekomst-henschotermeer-terug-op-de-politieke-agenda>

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/05/24/beantwoording-schriftelijke-vragen-over-het-bericht-demonstratie-tegen-verpretarking-henschotermeer-willen-duidelijk-signaal-afgeven>

Partij voor de Dieren Woudenberg sluit zich bij deze zienswijzen aan, en gaat in deze eigen zienswijze met name in op de toename van recreatiedruk, de gevolgen daarvan voor ecologie, natuur en dieren, en de aantasting van het natuurlijke karakter van dit recreatiegebied.

De bestemmingsplanwijzigingen betreffen de realisatie van extra recreatieve voorzieningen bij het Henschotermeer met als doel het recreatiegebied te behouden en versterken 'als een aantrekkelijke en financieel gezonde recreatiehub in de regio, op basis van een duurzame en functionele invulling van het terrein'. Het gaat om de volgende nieuwe (en uitbreiding van) recreatieve voorzieningen en gebouwen:

Horecagelegenheid (tot categorie 2: feesten en partijen) = restaurant	Oppervlak 550 m ² ; 2 bouwlagen; goothoogte 7 meter; bouwhoogte 10 meter. Nieuwe voorziening.
Een beheerderswoning (nieuw) + kantoor (vervanging)	Oppervlak kantoor: 200 m ² . Inhoud beheerderswoning: 600 m ³ . Goothoogte 6 meter; bouwhoogte 10 meter. Bijgebouwen en overkappingen: 80 m ² . Vervanging van oude kantoor (160 m ² ; 1 bouwlaag)
Een expositieruimte op het eiland + toren	Oppervlak: 200 m ² ; 1 bouwlaag; goothoogte 4 meter; bouwhoogte 10 meter. Op 10% van het oppervlak mag 12 meter hoog gebouwd worden t.b.v. een uitzichttoren. Vervanging bestaand gebouw (80 m ²)
Een uitbreiding van strandhoreca aan de westkant van het meer	Oppervlak 350 m ² ; 2 bouwlagen; goothoogte 4 meter; bouwhoogte 8 meter. Vervanging van oude voorziening (180 m ² ; 1 bouwlaag)
Derde brug over het water	Omvang niet bekend
Multifunctioneel gebouw aan de zuidkant van het meer op grondgebied Utrechtse Heuvelrug	Oppervlak 1500 m ² (!); goothoogte 6 meter; bouwhoogte 10 meter; met kelder.
Seizoensgebonden bouwwerken (strandmeubilair, schermen en parasols)	300m ² gedurende 8 maanden van het jaar
Tijdelijke bebouwing/constructies tijdens evenementen	1000m ²
Uitbreiding van de mogelijkheden voor evenementen	1. Jaarlijks een evenement van 3 dagen met versterkte muziek meer dan achtergrondmuziek. 2. Evenementen na zonsondergang: 20 dagen per jaar (tot 23 uur).
Afwijkingsbevoegdheid B&W Burgemeester en wethouders hebben de volgende afwijkingsbevoegdheden:	1. Vergroten van bebouwingsoppervlak met 15%. 2. Toelaten van andere evenementen in geval van bijzondere omstandigheden (bijv. sneeuw, ijs en dergelijke).

Volgens ons gaat het hier om een **onwenselijke, niet-noodzakelijke en niet-onderbouwde verdere versterking en verstedelijking van natuurlijk gebied**. De toevoeging van extra recreatieve voorzieningen en bebouwing zal resulteren in een grote toename van recreatiedruk (die al hoog is) en de piekmomenten vergroten en vermeerderen. De natuur en dieren komen in dit gebied verder onder druk te staan, terwijl we in deze tijden van biodiversiteitscrisis en de verslechtering van natuur er alles aan moeten doen om natuurwaarden te beschermen en te versterken. Ook zien we deze ontwikkelingen als een onnodige commercialisering van dit prachtige ongerepte gebied;

duizenden bezoekers komen vanuit onze gemeenten en uit de regio en ver daarbuiten om te genieten van de natuurlijke rust en uitstraling van het meer. Precies dat aspect gaat verloren als de voorgenomen plannen mogelijk gemaakt worden met voorliggend bestemmingsplan.

Samenvattend heeft PvdD de volgende bezwaren tegen voorgestelde wijzigingen in de bestemming van dit gebied:

1. Recreatiedruk en piekbelasting nemen sterk toe
2. Noodzaak voor ontwikkelingen niet onderbouwd
3. Aantasting van het natuurlijke karakter Henschotermeer
4. Aantasting van de natuur

Hieronder volgt per punt een uitleg.

1. Recreatiedruk en piekbelasting nemen sterk toe

Dit bestemmingsplan maakt faciliteiten mogelijk die de verblijfsduur van de recreanten verlengt en er is er sprake van seizoensverlenging en van jaarrond voorzieningen (waaronder een restaurant). Bovendien maakt dit bestemmingsplan ook evenementen mogelijk met daarbij een afwijkingsbevoegdheid dat een evenement ook tijdens de nacht mag plaatsvinden.

Dit alles is onderbouwd met het argument dat het hier gaat om een duurzame en financieel gezonde recreatie-hub. Recreatie en commerciële uitbating staan dus voorop. Er wordt betoogd dat alle toevoegingen piekbelasting zullen verminderen en zorgdragen voor spreiding van bezoekersaantallen.

Deze redenering wordt naar ons oordeel onvoldoende onderbouwd.

Als het gaat om piekbelasting stellen de kaders van wensen en eisen in het ontwikkelkader dat *“nieuwe activiteiten op en rondom het Henschotermeer **niet mogen leiden tot verhoging van de piekbelasting-momenten, maar dienen bij te dragen aan seizoensverlenging.**”* (pag. 15). Dit is ook opgenomen als *“specifieke eis”* (pag. 19).

Of het om winter- of zomerpret gaat, er is al jaren sprake van regelmatig extreme drukte. De politie heeft meermalen vanwege de veiligheid opgeroepen om niet naar het Henschotermeer te komen (b.v. winter 2017).⁵ Vóór de introductie van kaartjes was het ‘overvol’ (zomer 2019)⁶ zoals het daarna, ook dit jaar weer, extreem druk is geweest (2023).⁷ De introductie van een entreeheffing heeft niet geleid tot een reductie van de piekbelastingen. Uitbreiding van de faciliteiten zal deze drukte (mensen en verkeer) meer doen toenemen, waardoor de piekbelasting sneller bereikt zal worden en langer gaat duren. Kijken we naar het aantal unieke bezoekers (die meerdere keren kunnen langskomen), dan is volgens onderzoek van de Provincie Utrecht dit aantal tussen 2019 en 2022 toegenomen van 265.000 naar 269.000 (waarbij het totaal aantal bezoeken valt in de categorie tussen de half miljoen – driekwart miljoen bezoekers (zie bijlage 1).

Het argument dat de toevoeging van een restaurant piekmomenten zal afvlakken wordt onvoldoende onderbouwd: het is niet met voorbeelden of met onderzoek aangetoond dat

⁵ <https://www.ad.nl/utrecht/politie-ga-niet-naar-het-henschotermeer>

⁶ <https://www.ad.nl/amersfoort/henschotermeer-overvol-politie-vraagt-mensen-niet-meer-met-de-auto-te-komen~>

⁷ <https://www.ad.nl/amersfoort/extreme-drukke-bij-henschotermeer-kom-niet-op-de-bonnefooi-met-de-auto>

bezoekers hun verblijf zullen verlengen (en dus piekbelasting verminderen), en ook wordt er bijvoorbeeld geen rekening gehouden met extra toestroom van nieuwe bezoekers die in de avond gebruik maken van het restaurant.

Conclusie: voorgestelde ontwikkelingen zullen de recreatiedruk en piekmomenten sterk doen toenemen.

2. Noodzaak voor ontwikkelingen niet onderbouwd

Volgens het Besluit ruimtelijk ordening (Bro) dient bij een verdere verstedelijking de behoefte aan deze ontwikkelingen te worden onderbouwd en ook volgens de interim provinciale Omgevingsverordening dient de noodzaak voor de recreatieve voorzieningen (cijfermatig) te worden onderbouwd. Ook dienen voorzieningen op één plek geconcentreerd te worden. In voorliggend plan is hier geen sprake van, noch van onderbouwing, noch van concentratie op één plek.

Voor wat betreft de behoefte aan de nieuwe voorzieningen en uitbreiding van bestaande voorzieningen, wordt in de toelichting bij het ontwerp bestemmingsplan alleen opgemerkt dat deze passen bij de groeiende vraag van recreanten. Dat is op zichzelf geen onderbouwing van de behoefte. Het wordt immers niet duidelijk hoe groot die groeiende vraag dan is en of daarvoor de extra voorzieningen en uitbreiding van bestaande voorzieningen op deze schaal noodzakelijk zijn.

Bovendien is het een politieke keuze om groei van recreatie te faciliteren; groei is niet een natuurwet en er kan ook voor een andere richting gekozen worden. Bijvoorbeeld door te stellen dat het Henschotermeer niet eindeloos meer bezoekers aankan en dat er dus noodzaak is aan meer plekken waar er gerecreëerd kan worden in onze regio: het aanleggen van meer natuur dus, en niet bestaande gebieden overbelasten.

De functie van het Henschotermeer wordt nader geduid in het ontwikkelkader en in de samenwerkingsovereenkomst. In een memo van december 2021 van de gemeente Woudenberg⁸ wordt het volgende verklaard over het kader en de overeenkomst:

“Deze twee documenten samen geven duidelijkheid aan een ondernemer over de kaders voor een herontwikkeling van het gebied en geven gelijktijdig Den Treek Henschoten ondersteuning om met een marktpartij een duurzame en toekomstgerichte oplossing te vinden voor beheer van het gebied, nu de overheid deze taak teruggegeven heeft aan de markt.”

“Uitgangspunt zijn functies die de waarde van het gebied niet aantasten en gelijktijdig bijdragen aan seizoensverlenging, zonder de piek in de zomer te vergroten en de kostendekkendheid van het gebied.” (pag. 2).

Het doel van de herontwikkeling (gezond financieel recreatiegebied en realiseren duurzaam beheer) is dus vooral het **kostendekkend maken** van de beheerstaken waarbij de gemeenten geen lasten dragen. De vereiste noodzaak als grondslag voor ontwikkelingen om dit te bereiken is er niet: de inkomsten uit entreegelden (tarieven 2024) (€ 3,50 p.p. uitgaande van ‘unieke’ bezoekers is dit ruim € 900.000,- per jaar) en daarnaast inkomsten uit parkeergelden (goedkoopste optie dagkaart € 8,50), dekken ruimschoots de kosten van het beheer (kosten beheer incl. pacht/huur ca. € 450.000,- per jaar.⁹ Ook uitgaande van veel hogere kosten is er nog een ruime marge. Daarnaast worden overige inkomsten gegenereerd door de bezoekers van het Henschotermeer: gemiddeld € 4,30 p.p. (zie bijlage 2).

⁸ woudenberg.nl/Memo-samenvatting-Henschotermeer-november-2021.pdf

⁹ [www.dewoudenberger.nl/lokaal/natuur en milieu](https://www.dewoudenberger.nl/lokaal/natuur_en_milieu)

Alternatief plan Collectief Henschotermeer Natuurlijk

Een groep belanghebbenden en betrokken inwoners, verenigd in Collectief 'Henschotermeer Natuurlijk', hebben vorig jaar een alternatief plan uitgewerkt waarbij het Henschotermeer op non-profit basis wordt beheerd; uitgangspunt is het behoud van het natuurlijke karakter van het meer, **zonder toevoeging van recreatieve functies of extra bebouwing**. Ook uit dit plan en onderbouwing van de inkomsten blijkt dat een duurzaam en veilig beheer van het meer realistisch en haalbaar is, zonder extra recreatieve functies of bebouwing. Indien alleen rekening wordt gehouden met entreegelden (€ 3,35 per bezoeker) en een conservatieve inschatting van het aantal betalende bezoekers van 200.000 per jaar, wordt reeds een positief exploitatieresultaat behaald.¹⁰

Conclusie: de voorstellen en plannen die het voorliggend bestemmingsplan mogelijk maakt zijn niet noodzakelijk voor een duurzame exploitatie van het Henschotermeer; deze zijn onvoldoende gemotiveerd vanuit Bro en provinciale Omgevingsverordening, en niet in overeenstemming met de gestelde kaders. Commerciële doelstellingen zijn dus leidend, en niet de maatschappelijke functie, het natuurlijke karakter en de natuurwaarden van het gebied.

3. Aantasting van het natuurlijk karakter van het Henschotermeer.

In het ontwikkelkader wordt het gebied omschreven als een "bijzonder mooi gelegen bos- en recreatiegebied". In het ontwikkelingskader en de samenwerkingsovereenkomst staat de eis dat de huidige uitstraling van het meer en boslandschap behouden blijft (art. 1.3).

Sinds het Henschotermeer wordt uitgebaat door Mooi Meer BV is al veel bos gekapt voor de aanleg van hekwerken en nog meer bos zal verdwijnen voor de voorziene verplaatsing van de YMCA (10.000 bezoekers per jaar). De beoogde bebouwingen zijn fors qua volume en zullen het landschap gaan domineren: nokhoogtes van 10 meter, 2 bouwlagen bovengronds en 1 tot 2 bouwlagen ondergronds, een uitkijktoren van 12 meter hoog en de realisatie van een multifunctioneel gebouw op grondgebied van de Utrechtse Heuvelrug.

Het bevreemdt ons dat het multifunctioneel gebouw, eufemistisch "Schaapskooi" genoemd, niet is meegenomen in het overzicht en beschrijving van de plannen, waarbij er verder geen inzicht gegeven wordt in omvang en bestemming. Wat is de beoogde functie van dit bouwwerk? Gaat het om evenementen en daarmee gepaard gaande geluidsoverlast? Ook het gebouw van de YMCA is niet meegenomen in het conceptbestemmingsplan, terwijl de verstening, verstedelijking en toename in recreatiedruk juist in samenhang beoordeeld moet worden.

Ook de derde brug heeft een behoorlijke invloed op de beleving (het zicht) over het water en op het 'eiland', de grootste charme van het meer. Daarnaast zullen de expositieruimte met uitzichttoren een impact hebben op de belevingswaarde van het eiland, dat nu een natuurlijke speelplek is: de toren zal boven de bomen uitsteken en daarmee het aangezicht voorgoed veranderen.

Het bestemmingsplan biedt ook ruimte voor tijdelijke bebouwing/constructies en recreatieve voorzieningen die impact hebben op de beleving van het meer (naast uiteraard de impact van mogelijk duizenden extra bezoekers en de activiteiten van het evenement zelf), namelijk 300m² aan strandstoelen, parasols en schermen (8 maanden per jaar) en daarnaast 1000m² aan bebouwing tijdens evenementen. Het volzetten van het strand met strandstoelen en parasols heeft uiteraard een directe impact op de beleving van het natuurlijke karakter van het meer, net als andere constructies die worden opgesteld tijdens evenementen.

¹⁰ <https://www.vbmm.nl/wp-content/uploads/2022/07/ingezonden-brief-Collectief-Henschotermeer-definitief.pdf>

De voorgestelde regels voor evenementen zijn zeer verstrekkend en niet onderbouwd. De dagrecreatieve bestemming maakt het mogelijk dat het algemeen publiek tot zonsondergang in het gebied vertoeft. Het voorstel is dat op maximaal 20 dagen per jaar dit ten behoeve van evenementen wordt opgerekt tot 23.00 uur. Dit zou betekenen dat in de periode van mei tot en met september bijvoorbeeld iedere zaterdag een evenement mag plaatsvinden tot 23.00 uur. En tijdens zo'n evenement mag dan ook nog een tijdelijk bouwwerk worden opgericht van 1.000 m² en 8 meter hoog. Daarnaast biedt het bestemmingsplan ruimte voor een jaarlijks 3-daags evenement met harde muziek, waar dat nu in de huidige praktijk slechts 1 dag per jaar is (met overigens de nodige geluidsoverlast voor inwoners van Maarn). Er worden geen restricties benoemd als het gaat om aantallen bezoekers en er is niet onderbouwd waarom deze evenementen nu juist bij het Henschotermeer plaats zouden moeten vinden. In de nabije omgeving zijn genoeg locaties te vinden waar evenementen kunnen worden gehouden

In een bijlage bij de toelichting wordt een motivatie voor de permanente beheerderswoning gegeven. De werkzaamheden die in de eerste alinea zijn opgesomd kunnen prima binnen de openingstijden van het Henschotermeer (zonsopgang en zonsondergang) verricht worden vanuit een beheerderskantoor en vragen geen woning op het terrein. Het reeds geplaatste hekwerk geeft minder mogelijkheden voor criminaliteit, verloedering en vandalisme dan voorheen het geval was en rechtvaardigen geen beheerderswoning. De beheerderswoning is met andere woorden een ongewenste en niet-noodzakelijke versterking en verstedelijking van natuurlijk gebied. Bovendien heeft de Woudenbergse gemeenteraad in 2021 aangegeven verblijfsmogelijkheden in het plangebied af te wijzen. Een bedrijfswoning wordt in de regel een woonhuis, zo blijkt uit eerdere voorbeelden. Onwenselijk en niet passend in een natuurlijke omgeving.

Al met al staat buiten kijf dat de grootste aantrekkingskracht van het Henschotermeer haar groene en natuurlijk karakter is. De kosten voor beheer en onderhoud worden gedekt, er moet eerder gezocht worden naar matiging van versterking, bezoekersaantallen en verkeersbewegingen om het gebied leefbaar en veilig te houden, het ongerepte karakter te behouden en ervoor zorg te dragen dat flora en fauna niet nog meer te lijden hebben onder de toestroom van honderdduizenden bezoekers die het meer jaarlijks trekt.

Conclusie: Het natuurlijke karakter en de uitstraling van het Henschotermeer wordt aangetast door beoogde ontwikkelingen. Er zou juist geïnvesteerd moeten worden in het creëren van meer rust voor natuur, mens en dier, niet aan het toevoegen van meer recreatiefuncties en bebouwing.

4. Aantasting van de natuur

Het ontwerpbestemmingsplan Henschotermeer beperkt zich tot het meer, het daarin gelegen eiland, een strook direct langs het meer aan de west- en noordzijde (voornamelijk strand) en een gebied ten oosten van het meer, op grondgebied Woudenberg. Daarmee blijft het plangebied van dit ontwerp bestemmingsplan buiten NNN-gebied en blijven voorgenomen ontwikkelingen op het grondgebied van de gemeente Utrechtse Heuvelrug buiten beeld.

Het plangebied aan de west- en noordzijde wordt wel direct omgeven door NNN-gebied. Het verbaast ons dan ook dat als plangebied voor het voorliggende concept bestemmingsplan 'Buitengebied, Henschotermeer' gekozen is om uitsluitend de hoofdfunctie recreatie op te nemen in het bestemmingsplan. Het gebied dat onderdeel is van het NNN (met hoofdfunctie Natuur) is buiten beschouwing gelaten, terwijl de beheervisie en beheerplan 2023-2032 dat wel doet. Bovendien heeft het gebied ten oosten en ten zuiden van het meer ook natuurwaarde die bescherming verdient.

Zoals al is benoemd, er is in het plan geen aandacht voor de mogelijke uitstralingseffecten en cumulatieve effecten van de beoogde ontwikkelingen in samenhang met de beoogde bouw van een multifunctioneel gebouw (ook voor evenementen) en de verplaatsing van het YMCA-complex naar ten westen van het Henschotermeer. Als het om impact en effecten op ecologie gaat, dan is een integrale blik onontbeerlijk. We verwijzen ook naar de zienswijze van Natuur en Milieu op het voorontwerp bestemmingsplan 'Buitengebied, Henschotermeer' Woudenberg (maart 2023):

In het gevoerde natuuronderzoek 'Locatie ontwikkeling Henschotermeer' (uit 2021 en bijlage 8 van het voorontwerp bestemmingsplan) is de ontwikkeling YMCA buiten beschouwing gelaten. Er wordt geconcludeerd dat er voor soortenbescherming geen aantasting plaats vindt. En dat er 'geen effecten op de aangrenzende delen met een NNN status optreden anders dan vanuit het historisch en huidig gebruik reeds aanwezig zijn' (zie toelichting p.37). Wij onderschrijven deze conclusies niet. Wij constateren dat er alleen gekeken is naar de 'postzegel' zelf en uitstralingseffecten op omliggende natuur buiten beschouwing blijven. En eventuele compenserende en mitigerende maatregelen zullen op deze manier onvoldoende geborgd zijn. Bovendien hebben we op deze manier geen goed inzicht in het cumulatieve effect van de hele ontwikkeling rondom het Henschotermeer op de natuur. (Dus zowel de YMCA als Henschotermeer zelf.). Daardoor zullen ook niet de juiste en gewenste maatregelen getroffen kunnen worden.

Deze zorgen en aanmerkingen vanuit NMU zijn niet meegenomen in de huidige opzet van het conceptbestemmingsplan dat nu voorligt: er is opnieuw nagelaten een integrale analyse te maken van de effecten van de verschillende plannen op de natuur.

Naast dat elke toename van druk op de natuur moet worden voorkomen en dat de cumulatieve effecten van recreatieve functies integraal moeten worden beoordeeld, zijn er ook een aantal specifieke aspecten in het ontwerpbestemmingsplan die ons grote zorgen baren:

- De geplande uitbreiding van de strandhoreca aan de westkant van het plangebied ligt direct aan het NNN-gebied en zal een uitstraling hebben op het westelijk bosgebied. Dit bosgebied sluit aan de andere zijde ook aan op de beoogde locatie voor het YMCA-kampeercentrum. Het oppervlak van de strandhoreca zal bijna verdubbelen (van 180 m² naar 350 m²) en ook het aantal bovengrondse bouwlagen zal verdubbelen (van 1 bouwlaag naar 2 bouwlagen). Dit betekent vrijwel een verviervoudiging van het volume, waarbij er ook nog de mogelijkheid is opgenomen in het ontwerpbestemmingsplan om een kelder met twee bouwlagen te realiseren. De grootschaligheid is zeer onwenselijk en niet passend in een natuurlijke omgeving. Daarnaast is de aanleg van de derde brug niet passend en niet gemotiveerd (het scheelt een paar minuten looptijd). De toename van bezoekers, het plaatsen van 300m² aan strandstoelen, parasols en schermen zal een verstorend effect hebben op het westelijke deel van het Henschotermeer-gebied, dat bovendien essentieel foerageer- en leefgebied is voor dassen, inclusief burchten bijburchten en wissels (zie onder). Dit gebied dient zo rustig mogelijk gehouden te worden.
- De uitbreiding van de mogelijkheden voor evenementen draagt ook bij aan toenemende druk op de natuurlijke omgeving van het gebied. Een drie dagen durend evenement met harde muziek en de mogelijkheid om op 20 dagen evenementen te organiseren die na zonsondergang doorgaan, zullen verstorend werken voor de natuur. Daarbij zijn de dagen waarop het meer is opengesteld voor schaatsen overigens niet meegerekend. Na zonsondergang rekent de natuur op rust. Vogels en zoogdieren kunnen verstoord raken door belichting en geluid, er kan bodemverdichting optreden door het oprichten van tijdelijke constructies en dieren kunnen overreden worden bij grote drukte in de avonden en nacht. Ook afval dat achterblijft is schadelijk voor natuur, milieu en dieren. Het baart ons zorgen dat er blijkbaar geen beperkingen zijn voor evenementen die bij daglicht

plaatsvinden. Tevens wordt aan het aantal bezoekers per evenement blijkbaar geen beperking opgelegd.

Door seizoensverlenging, openstelling van het gebied na zonsondergang, de forse omvang van nieuwe bebouwing en tijdelijke bouwconstructies zullen allemaal de druk op de natuur verhogen, terwijl de natuur juist nu beschermd en versterkt dient te worden. Er moet juist ingezet te worden op rustperiodes in de avond en buiten het seizoen zodat de natuur de tijd heeft om zich te herstellen van de druk van de honderdduizenden bezoekers die het meer jaarlijks bezoeken.

Natuuronderzoek

Bij het ontwerpconceptplan is een actualisatie van het natuuronderzoek ("Brieffrapportage", bijlage 8) gevoegd. De actualisatie bestaat uit een bureauonderzoek en 3 locatiebezoeken in maart, mei en juli van dit jaar. Deze actualisatie geeft geen helder beeld van wat er mogelijk is veranderd in het bestemde gebied. Wij vragen ons af of er met een dergelijke vluchtige verkenning kan worden volstaan, zeker gezien de bevinding dat het vorige natuuronderzoek voor het YMCA-gedeelte tekort heeft geschoten: het natuuronderzoek had dassenburchten en andere sporen in het plangebied niet vermeld en er werd gesteld dat boommarters niet voorkwamen in het gebied. Veldonderzoekers van de dassenwerkgroep Utrecht en 't Gooi konden echter vrij snel aantonen dat het plangebied wel degelijk leef- en foerageergebied is van de das en boommarters. Wildcamera's toonden binnen een paar dagen een vrolijk rondspringende boommarter tussen de bomen in het plangebied van het YMCA. Meer en grondiger onderzoek is dus noodzakelijk om de activiteit van beschermde diersoorten goed in beeld te hebben.

Op basis van de informatie die er nu ligt kunnen we stellen dat het westelijke en noordelijke gedeelte van het Henschotermeer aangemerkt kan worden als essentieel leef- en foerageergebied van de das. Dit wordt bevestigd door waarnemingen vanuit de Dassenwerkgroep Utrecht en 't Gooi. Zo stelde een van de deskundigen: *"Het volledige territorium is foerageergebied – want waar een das loopt, daar foerageert hij - dat samenvalt met de burcht(en) van de clan en is 'essentieel' foerageergebied van de clan volgens de definitie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in zijn uitspraak van 7 juli 2021. Elke opzettelijke verslechtering van dat foerageergebied, hoe klein ook, moet volgens deze uitspraak van de Raad van State worden beschouwd als het opzettelijke beschadigen van de rustplaats(en) van de clan, omdat de verslechtering leidt tot een lagere functionaliteit van de rustplaats(en) en een kleinere kans op het voortbestaan van de clan."* Het bosgebied ten westen en ten noorden van het meer dient dan ook per definitie vrij te blijven van verhoogde recreatieve druk en bebouwing.

In de briefrapportage wordt ook melding gemaakt van een 'onbewoonde' burcht van de das in vak 31 (direct ten zuiden van het meer op het grondgebied van de gemeente Utrechtse Heuvelrug). Deze locatie ligt op of zeer nabij de locatie voor het geplande multifunctionele gebouw. Het is belangrijk dat deze burcht in samenhang wordt gezien met andere dassensporen en –activiteit, het territorium van de das wordt immers niet begrensd door bestemmingsplannen. Een burcht kan er 'onbewoond' uitzien, maar dat betekent niet dat deze geen functie vervult of dat de das er geen gebruik van maakt of zal maken. Dassenwerkgroep Utrecht en 't Gooi zegt hierover het volgende: *"Een dassenclan gebruikt in zijn territorium vrijwel altijd meer dan één burcht, waarvan de meest gebruikte de hoofdburcht is. De andere burchten in het territorium worden vaak langere tijd niet bewoond, d.w.z. niet gebruikt om overdag te verblijven (bijburchten). Wel worden deze burchten doorgaans periodiek geïnspecteerd en ook om de paar jaar uitgegraven. Daardoor vallen ze als 'gebruikte' burchten, net als een hoofdburcht, onder het verbod van de Wet natuurbescherming op opzettelijke beschadiging of vernieling. Tussen 2021 en 2023 kunnen er dus wel degelijk tekenen van dassenactiviteit op die burcht zijn geweest en kan er dus ook wel eens een das de dag hebben doorgebracht (dus op dat moment bewoond)."* Voor de verstoring van deze burcht (of de directe

omgeving daarvan) zal hoe dan ook een ontheffing nodig zijn in het kader van de Wet natuurbescherming.

Tot slot wijzen we erop dat er bewoonde en onbewoonde burchten aanwezig zijn in vak 21, ten westen van het meer, links naast de parkeerplaatsen. Hiervan wordt gesteld dat deze zich in een rustige omgeving bevinden waar alleen bezoekers komen die van de rust van de natuur zoeken. Daarmee wordt dus geen rekenschap gegeven van het feit dat bij piekmomenten en evenementen de parkeerplaatsen vol staan en dat de das dus wel degelijk flink verstoord kan worden door verkeer, drukte, geluid en licht. Ook bevindt zich naast deze parkeerplaatsen een boom met het nest van een buizerd (vak 18) en is er in de lente activiteit van een sperwer (vak 19). Een analyse van die effecten tijdens piekmomenten en evenementen op deze soorten ontbreekt in het concept ontwerpbestemmingsplan

Conclusie: het onderzoek dat is gedaan naar de mogelijke veranderingen in het gebied als het gaat om aanwezigheid van beschermde diersoorten is te beperkt om inzicht te krijgen in de stand van zaken. Ecologische waarden zullen hoe dan ook danig worden aangetast door beoogde ontwikkelingen, met name als het gaat om het gebied ten westen/noorden van het meer. Nader en integraal onderzoek is nodig om natuurwaarden en beschermde diersoorten goed in beeld te krijgen. In zijn algemeenheid moet aangestuurd worden op zoveel mogelijk rust voor de natuur: dus geen grote versterking en toename van bezoekersaantallen, geen openstelling na zonsondergang, en geen jaarrond voorzieningen. Alleen dan zijn flora en fauna en de ecologische waarden in dit gebied voldoende beschermd.

Tot slot

Op basis van het bovenstaande verzoekt de werkgroep Partij voor de Dieren Woudenberg de gemeente Woudenberg:

- Niet akkoord te gaan met voorliggend ontwerpbestemmingsplan: de natuurwaarden, het unieke natuurlijke karakter van het Henschotermeer en de belangen van vele duizenden bezoekers die het meer willen behouden zoals het is dienen zwaarder te wegen dan de verre van noodzakelijke wens van de exploitant zijn inkomsten te verhogen;
- Eerst een grondige evaluatie uit te voeren met de stuurgroep en andere belanghebbenden om te kijken hoe het Henschotermeergebied op een rendabele wijze geëxploiteerd kan worden met behoud van de natuurlijke uitstraling van het meer en zonder schade toe te brengen aan de natuur.
- Een uitgebreid en integraal natuuronderzoek te doen om een actueel beeld te krijgen van de ecologie en beschermde soorten in het gehele plangebied (Woudenberg, Utrechtse Heuvelrug en inclusief plangebied YMCA) zodat flora en fauna duurzaam beschermd kunnen worden.

Namens werkgroep Partij voor de Dieren Woudenberg:

Jesseka Batteau
Mark Lie-A-Kwie
Koen Verbist
Helen van den Ende
Floor Couprie

Contact en woordvoering: Jesseka Batteau

Jesseka.batteau@gmail.com

06 – 41 88 17 87

Bijlagen

Bijlage 1: 2019 en tabel verschil 2021 met 2019.

recreatiegebied	Aantal unieke bezoekers* (x. 1.000)	Categorie aantal Nederlandse bezoeken (x miljoen)
Bossen Lage Vuursche/Baarne Bos	723	2,0-2,25
Landgoed Groeneveld	297	0,75-1,0
Coelhorst	52	**
Birkhoven/ Bokkenduinen	108	0,5-0,75
Bossen Amersfoort-Zuid/Leusden	492	1,5-1,75
De Schammer/Bloedaal	47	0,25-0,5***
Henschotermeer	265	0,5-0,75
Bossen Austerlitz/Bornia/Heidestein	451	1,5-1,75
Kaapse Bossen/Doornse Gat	368	1-1,25
Bossen Leersumse Veld	240	0,5-0,75

- vergelijking 2019

Recreatiegebied	Aantal Nederlandse bezoekers*** (x 1.000)	
	2022	> 10% stijging/daling
19. Bossen Lage Vuursche/Baarne Bos	879	↑
20. Landgoed Groeneveld	297	
21. Coelhorst*	43	↓
22. Birkhoven/Bokkenduinen	117	
23. Bossen Amersfoort-Zuid/Leusden	369	↓
24. De Schammer/Bloedaal*	65	↑
25. Henschotermeer	269	

Recreatiegebied	Categorie Aantal Nederlandse bezoeken (x miljoen)		
	2022	2019	Verskil tov 2019
19. Bossen Lage Vuursche/Baarne Bos	2,5 - 2,75	2,0 - 2,25	↑
20. Landgoed Groeneveld	1,0 - 1,25	0,75 - 1,0	↑
21. Coelhorst*	< 0,5		
22. Birkhoven/Bokkenduinen	0,5 - 0,75	0,5 - 0,75	
23. Bossen Amersfoort-Zuid/Leusden	1,25 - 1,5	1,5 - 1,75	↓
24. De Schammer/Bloedaal*	0,5 - 0,75	< 0,5	↑
25. Henschotermeer	0,5 - 0,75	0,5 - 0,75	
26. Bossen Austerlitz/Bornia/Heidestein	1,5 - 1,75	1,5 - 1,75	
27. Kaapse Bossen/Doornse Gat	1,0 - 1,25	1,0 - 1,25	
28. Bossen Leersumse Veld	0,5 - 0,75	0,5 - 0,75	
29. Bossen Amerongse Berg	1,0 - 1,25	1,0 - 1,25	
30. Kwinteloijen	0,75 - 1,0	0,75 - 1,0	
31. Grebbeberg/Blauwe kamer Rhenen	1,0 - 1,25		
32. Gravenbor*			
33. Recreatiegebieden langs de Lek: 't Waai/Middelwaard/Salmsteke*	0,5 - 0,75	0,5 - 0,75	
34. Muisroepan	3,0 - 3,25		
35. Natuurgebied Zuwebeezem**			
36. Eiland van Schalkwijk*	< 0,5		

Bijlage 2

Recreatiegebied	Gemiddelde bestedingen*** per persoon tijdens meest recente bezoek
19. Bossen Lage Vuursche/Baarne Bos	€ 10,34
20. Landgoed Groeneveld	€ 5,29
21. Coelhorst*	€ 2,35
22. Birkhoven/Bokkenduinen	€ 1,56
23. Bossen Amersfoort-Zuid/Leusden	€ 6,77
24. De Schammer/Bloedaal*	€ 0,28
25. Henschotermeer	€ 4,30
26. Bossen Austerlitz/Bornia/Heidestein	€ 7,56
27. Kaapse Bossen/Doornse Gat	€ 3,54
28. Bossen Leersumse Veld	€ 4,93

Bijlage 3